

BEVEZETÉS

A közsféra szervezeteinek vezetőire jelentős felelősség hárul a közjó szolgálatában. Ehhez nemcsak szakmai, hanem vezetői ismeretekkel, képességekkel, készségekkel, valamint etikus magatartással és a köz iránti elkötelezettséggel kell rendelkezniük, folyamatosan képezniük kell magukat, hogy meg tudjanak felelni a velük szemben támasztott egyre összetettebb elvárásoknak.

A menedzserkönyvek kínálatában számtalan szak- és kézikönyv található, bőséges a választék az önmenedzselést fejlesztő sikerkönyvekből, és folyamatosan egyre újabbak jelennek meg. Ezek a kiadványok azonban szinte kivétel nélkül a versenyszférára vonatkoznak, melynek végső célja a profit maximalizálása, ezért ezek közvetlenül nem egyértelműen alkalmazhatók a közszférában, melynek fő célja a társadalmi szükségletek kielégítése. A közsféra vezetői számára azonban eddig viszonylag kevés menedzserkönyv íródott, pedig a közsféra sajátosságainak figyelembevétele elengedhetetlen a sikeres vezetői munkához. Vannak természetesen közszférával foglalkozó szakkönyvek szép számmal, ám azok általában szakmai kérdésköröket tárgyalnak, így többek között a közpénzügyeket, az oktatást, a társadalombiztosítást stb., nem pedig a közsféra menedzsmétjét, szervezeteinek vezetési kérdéseit. Erre azonban szükség van, érdemes tehát a vezetés alapvető kérdésköreit a közszférára adaptálva és általánosítva tárgyalni.

Erre vállalkozott a könyv szerzői kollektívája, amikor összefoglalta a közsféra vezetői és vezetői utánpótlása számára a szükséges kulcsfontosságú vezetői ismereteket. A könyv célja, hogy a jelen és jövő vezetőit segítse a közjó szolgálatában, hogy munkájukat eredményesen végezhessék, vezetői ismereteiket bővíthessék, mélyíthessék, megújíthassák. A közsféra működése ugyanis meghatározza az egész társadalom jólétét, alapvetően befolyásolja az intézményrendszert, az üzleti környezetet és az állampolgárok mindennapjait. A közsféra közpénzeket felhasználva látja el feladatait,

s egyben a legnagyobb foglalkoztató is. A közszféra hatékonysága, amelyre vezetőinek döntő befolyása van, az ország versenyképességének meghatározó tényezője.

A könyv a közszférát az üzleti (verseny-) és a civil szférától megkülönböztetve szélesen értelmezi. Közszféra alatt azon szervezetek összességét érti, amelyek közsziükségletet elégítenek ki. A közsziükséglet pedig egy olyan sajátos társadalmi igény, amely a társadalom tagjainak többsége részéről felmerül, s amelyet közsziügyi (politikai) döntés alapján közsziügyi igénynek ismernek el, s ezért finanszírozását alapvetően (de nem feltétlenül teljes mértékben) közsziénekből valósítják meg. Ilyen értelemben a könyv egyaránt érinti az állami és az önkormányzati szervezeteket, valamint az irányító és a végrehajtó szinteket. Kiemelten kezeli a szervezeti integritást mint a közszi szolgáltatának minden szinten érvényes alapját.

A könyv koncepciója, hogy a közsziférában végzett vezetői munka kiemelt fontosságú területeire fókuszál, a teljesség igénye nélkül. A közsziférá szintje bármely területén előforduló általános vezetői feladatok ellátásához kíván segítséget adni, ezért nem foglalkozik az egyes területek szakfeladataival.

A könyv széles tematikát ölel fel, ami öt részre tagolódik. Az egyes részek a közsziénekekkel gazdálkodó szervezetek vezetői számára kiemelten fontos kérdéskörökkel foglalkoznak: az első rész a közszi szolgáltatásával, a második az erőforrás-gazdálkodással, a harmadik az irányítással és menedzseléssel, a negyedik a folyamatos megújulással, az utolsó pedig a vezetői munka hatékonyságával. Az egyes részekben belül összesen 27 fejezet van, amelyek az adott kérdéskör meghatározó, önálló részterületeit fedik le.

A közszi szolgáltatásával foglalkozó első rész a közsziénegek etikájának taglalásával indít. Ezt követően megismerteti a közszi szolgáltatának feltételeivel és követelményeivel. Bemutatja a közszi megjelenítését a közsziintézmény belső szabályozásában. Foglalkozik az egyenlőség, méltányosság és igazságosság témájával, majd az integritásközpontú vezetéssel. Végezetül kitér a társadalmi felelősségvállalás sajátosságaira a közsziférában.

A második rész az erőforrásokkal való gazdálkodás kérdéseit vizsgálja. A közsziénekekkel való gazdálkodás kereteinek áttekintése után sorra veszi a vagyongazdálkodás, majd az adatvagyonnal, illetve az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás kulcskérdéseit, s ráirányítja a figyelmet a vezetők felelősségére a közsziénegegy gazdálkodásban.

A harmadik rész az irányítás és a menedzselés egyes fő kérdésköreire fókuszál. Áttekinti a jövőkép és a stratégia megalkotását, a döntéshozatalt, a projektmenedzsmenst és a vezetői kontrollingot. Kitér a kockázatmenedzsmenstre, a belső kontrollrendszerre, a kommunikációra, valamint az érdekegyeztetésre, a konszenzuskeresésre és a partícipáció témájára.

A negyedik rész a folyamatos megújulás kérdéseivel ismerteti meg. Rávilágít a szervezeti magatartás sajátosságaira a közsziférában, majd foglalkozik a folyamat- és minőségmenedzsmensttel, a változáskezeléssel és az innováció menedzselésével. Zárásként a szervezeti kompetenciaépítés és tanulás kérdéskörét tárgyalja.

Az ötödik rész a vezetői munka hatékonyságának fokozásához nyújt segítséget. Megismerteti a vezetői stílusokkal és a szervezeti kultúrával. Foglalkozik az időgazdálkodással és ahhoz hasznos gyakorlati ötletekkel szolgál. Rávilágít az asszertív kommunikáció fontosságára, és útmutatást ad annak alkalmazásához a vezetői munka során.

A könyv fejezetei egységes szerkezetűek. Minden fejezet először rövid áttekintést ad a fejezet tartalmáról. Az ezt követő bevezetés kontextusba helyezi a fejezet témáját, amit az adott témakör legfontosabb kérdéseinek tárgyalása követ. A fejezetvégi összefoglalás összegzi a fejezetben tárgyalt fő gondolatokat. Minden fejezethez kérdések is kapcsolódnak, amelyek segítenek a fejezet lényegének kiemelésében, az ismeretek elsajátításának ellenőrzésében. Az ezt követő szójegyzék a fejezetben használt szakmai terminológiát adja meg alfabetikus sorrendben, a szakszavak definíciójával együtt, esetenként a közkeletű angol kifejezéseket is feltüntetve. Az ajánlott irodalom az adott részterületen további ismeretek megszerzését segíti elő fontos további források megadásával. A fejezetben hivatkozott irodalmakat és jogszabályokat a felhasznált irodalom összesíti.

A könyv tankönyvszerűen készült. Fejezetei kerek egészet alkotnak és önállóan is használhatók. A könyv ezért igény szerint bármelyik fejezetnél felüthető, az egyes fejezetek megértéséhez nem feltétlenül szükséges az előző fejezetek elolvasása, így olvasói saját igényeik szerint tallózhatnak benne, válogathatják össze a megszerezni vagy frissíteni kívánt ismereteket.

A könyv szerkesztésének fontos szempontja volt a kulcsfontosságú ismeretanyag kiválasztása, az elméleti megalapozottság és alátámasztottság, a gyakorlati alkalmazhatóság és a szabatos, közérthető nyelvezet. Ennek érdekében minden fejezet lényegre törő, tudományos igénnyel megírt, széles körű hazai és külföldi, klasszikus és mai forrásra hivatkozik, jól tagolt és olvasmányos is. A fejezetekben sok a gyakorlati példa, több helyen ábrák, táblázatok és szemelvények is szemléltetik a mondanivalót.

A könyv harminc szerző közös munkája. Szerzőink az egyetemi és tudományos élet, valamint a nemzeti intézmények elismert szakemberei, akik jól ismerik a közszféra sajátosságait. A könyv szerkezete egységes ugyan, de fejezetei nem uniformizáltak, hanem megőrizték a szerzők egyéni látásmódját, stílusát.

Könyvünk elsősorban a közszféra vezetőinek és vezető-utánpótlásának szól. Hasonnal forgathatják azonban mindazok, akik érdeklődnek a közszféra iránt, és szeretnék megismerni azokat a sajátságokat, amelyek a közszférában végzett vezetői munkát jellemzik. Különösen is érdekes lehet azok számára, akik a versenyszféra gyakorlatát ismerve lépnek vagy lépnének a köz szolgálatába vezetőként, és viszonylag gyorsan áttekintést szeretnének kapni a közszférában végzett vezetői munka fő területeiről, jellemzőiről, szabályairól. Bízunk benne, hogy a könyv hasznos segítséget nyújt a közszféra vezetői számára a közjó szolgálatában.

Bábosik Mária

szerkesztő